

Krystyna Czyżewska

DOCENT DR HABIL. HALINA RUTOWICZ

2 VIII 1929 - 9 II 1979

Botanika polska poniosła znaczącą stratę z powodu śmierci dr habil. Haliny Rutowicz, docenta w Zakładzie Botaniki Instytutu Biologii Środowiskowej Uniwersytetu Łódzkiego.

Docent Halina Rutowicz urodziła się w Łodzi i z wyjątkiem kilku lat spędzonych w Poznaniu, przebywała i pracowała w rodzinnym mieście. Po ukończeniu liceum, w roku 1949, prowadziła sekretariat w Szkole Pracy Społecznej w Łodzi. W latach 1952-1957 studiowała biologię na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego. Jej zainteresowanie botaniką zaczęło rozwijać się już w czasie studiów, a z inspiracji prof. dr habil. Jakuba Mowszowicza przekształciło się w potrzebę głębszego poznania niektórych jej dziedzin. Dobrą zapowiedzią szczególnych zainteresowań fitosocjologią była praca magisterska pt. *Rezerwat leśny Lubieszów*. Po ukończeniu studiów pracowała w Laboratorium Inspekcji Zbożowej w Łodzi. Po dwóch latach przeniosła się do Katedry Systematyki i Geografii Roślin UŁ, kierowanej przez prof. J. Mowszowicza i jako asystent techniczny, a wkrótce później starszy asystent, rozpoczęła wymarzoną pracę naukową. W roku 1964, po przedstawieniu pracy doktorskiej pt. *Mszaki w zespołach leśnych województwa łódzkiego*, otrzymała stopień doktora nauk przyrodniczych i etat adiunkta. Natomiast stopień doktora habilitowanego i stanowisko docenta uzyskała w roku 1969 na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. *Udział i rola diagnostyczna mszaków oraz stosunki florystyczno-fitosocjologiczne w przewodnich zespołach roślinnych regionu łódzkiego i jego pobrażu*.

Obiektem badań naukowych doc. H. Rutowicz były obszary Polski środkowej, natomiast przedmiotem dociekań naukowych takie

dziedziny botaniki, jak: fitosocjologia, briologia, dendrologia i ochrona przyrody.

Trwałym wkładem do rozwoju fitosocjologii były badania nad rolą diagnostyczną mszaków w zespołach leśnych i torfowiskowych. Oprócz badań cenologicznych, wieloletnim wątkiem badawczym była flora mszaków. Opublikowane materiały briologiczne pozwolą w przyszłości wyjaśnić wiele kwestii chorologicznych tej części Polski. Prace z zakresu dendrologii dotyczyły inwentaryzacji drzew i krzewów parków wiejskich, a także historii dendrologii.

Docent H. Rutowicz interesowała się również zagadnieniami ochrony przyrody. Opublikowane przez nią artykuły o rezerwach leśnych są trwałym wkładem w dzieło ochrony przyrody regionu łódzkiego.

W ramach współpracy z Okręgowym Zarządem Lasów Państwowych w Łodzi realizowała temat badawczy "Grądy Polski środkowej". Od kilku lat uczestniczyła w problemie węzłowym, zajmując się badaniami wpływu kopalnictwa odkrywkowego na lasy Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego.

Docent Halina Rutowicz była kierownikiem Zespołu Naukowo-Badawczego Fitosocjologii Leśnej Stosowanej w Instytucie Biologii Środowiskowej UŁ oraz członkiem Wydziału III Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

W latach 1970-1975 sprawowała funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Botaniki i Zoologii, obecnie Instytutu Biologii Środowiskowej UŁ.

Piękną kartę pracy doc. Rutowicz stanowiła działalność na polu dydaktycznym. Była cenionym nauczycielem akademickim, szukającym nowych dróg przekazu wiedzy. Prowadziła w interesujący sposób wykłady kursowe z systematyki roślin, ekologii, biogeografii, monograficzne z fitosocjologii leśnej, proseminaria i seminaria magisterskie. Ponadto była opiekunem i promotorem 3 prac doktorskich, ponad 40 prac magisterskich oraz recenzentem.

Godna wspomnienia jest również aktywna postawa społeczna, najżywiej przejawiająca się w działalności w Polskim Towarzystwie Botanicznym. W Oddziale Łódzkim przez wiele lat pełniła funkcję sekretarza Zarządu Oddziału, a później wiceprzewodniczącej. Była także członkiem Zarządu Głównego PTB, przewodniczącą Zarządu Głównego Sekcji Dendrologicznej oraz zastępcą przewodniczącego Rady

redakcyjnej Rocznika Sekcji Dendrologicznej. Jako Przewodnicząca ZG Sekcji Dendrologicznej rozwinęła szeroką działalność międzynarodową.

Docent Rutowicz była również aktywnym członkiem PZPR. Pełniła różne funkcje w POP PZPR przy Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UŁ. Za pracę w Uniwersytecie Łódzkim otrzymała Złotą Odznakę Uniwersytetu Łódzkiego oraz szereg nagród.

Zasługi doc. Haliny Rutowicz na polu naukowym, popularnonaukowym, dydaktyczno-wychowawczym, organizacyjnym i społecznym wyznaczają Jej trwałe miejsce w rozwoju Uniwersytetu Łódzkiego i geobotaniki polskiej. Przedwczesna, zaskakująca wszystkich kolegów, przyjaciół i uczniów śmierć wywołała żal i jednocześnie refleksję, iż nasz czas poświęcony nauce jest tylko niby frazą w utworze muzycznym, krótkobrzmiącą, ale stale w nim obecną.

WYKAZ PUBLIKACJI

1959¹

Rezerwat leśny Lubiaszów, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (5), 91-111.

1960

Rezerwat cisowy Jasień, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (8), 105-122.

Obecny stan rezerwatu cisa w Jasieniu pod Radomskiem, Chronimy Przyr. Ojcz. (6), 6-14, wspólnie z J. M o w s z o w i c z e m.

1961

Rezerwat lipowy Babsk, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (10), 151-156.

1962

Rezerwat lipowy Meszcze, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (12), 121-125.

Rezerwat lipowy Borek, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (13), 109-118.

Mchy okolic Łodzi, Spraw. Łódź. TN, R. XV, (6), 1-16, wspólnie z T. C h m i e l e w s k i m.

1963

Rezerwat leśny Nowa Wieś, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (14), 59-72.

¹ Do 1969 r. publikowała pod nazwiskiem Urbanek.

Mszaki okolic Łodzi (wątrobowce i torfowce), Spraw. Łódz. TN, R. XVII, (4), 1-8, wspólnie z T. Chmielewskim.

Rezerwat modrzewia polskiego Trębaczew, Pr. Wydz. Mat.-Przyr. Łódź. TN, 94, 1-100. Wspólnie z J. Mowszowiczem, J. Hereźniakiem, R. Olaczkim.

1964

Materiały do szaty briologicznej Wyżyny Łódzkiej. Mszaki kompleksów leśnych Lubiaszowa i Jasienia, Zesz. Nauk. UE, ser. II, (16), 163-171.

Mszaki zespołów leśnych województwa łódzkiego. Streszczenie komunikatu wygłoszonego na XXXVI Zjeździe PTB w Lublinie.

1965

Materiały do flory mszaków Regionu Łódzkiego. Mszaki kompleksów leśnych Dębowca i Żądłowic, Spraw. Łódz. TN, R. XIX, (1), 1-9.

1966

Zespoły leśne województwa łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem mszaków, cz. I, Zespoły olchowe i ięgowe, Acta Soc. Bot. Pol., 35 (1), 79-110.

Zespoły leśne województwa łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem mszaków, cz. II, Zespoły grądowe, Acta Soc. Bot. Pol., 35 (4), 511-527.

Zespoły leśne województwa łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem mszaków, cz. III, Zespoły borowe, Zesz. Nauk. UE, ser. II, (19), 91-103.

Zespoły leśne województwa łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem mszaków, cz. IV, Przegląd mszaków w wyróżnionych zespołach leśnych, Fragm. Flor. Geobot., 12 (2), 151-178.

1967

Torfowiska okolic Żytna w powiecie radomszczańskim, Zesz. Nauk. UE, ser. II, (23), 61-73.

Rezerwat lipy szerokolistnej w uroczysku Dębowiec, Pr. Wydz. Mat.-Przyr. Łódź. TN, 102, 1-67, wspólnie z J. Mowszowiczem, R. Olaczkim, R. Sową.

1968

Lasy liściaste nadleśnictwa Dąbrowa Zielona, cz. I, Zesz. Nauk. UE, ser. II, (28), 55-73.

1969

Zespoły roślinne uroczyska Żądłowice, Pr. Wydz. Mat.-Przyr. Łódz. TN, 105, 1-35, wspólnie z J. Mowszowiczem, R. Olackiem, R. Sową.

Lasy liściaste nadleśnictwa Dąbrowa Zielona, cz. II, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (31), 91-109.

Udział i rola diagnostyczna mszaków oraz stosunki florystyczno-fitosocjologiczne w przewodnich zespołach roślinnych Regionu Łódzkiego i jego po-brzeży, Łódź, s. 253.

1971²

Stosunki florystyczno-fitosocjologiczne rezerwatu leśnego Jodły Oleśnickiej, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (41), 63-81, wspólnie z R. Sową.

Rezerwat długosza królewskiego w Węglewicach oraz inne jego stanowiska w Nadleśnictwie Węglewice, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (41), 83-100, wspólnie z R. Sową.

Parki wiejskie powiatu sieradzkiego, Roczn. Dendrol., 25, 221-252, wspólnie z J. Mowszowiczem, R. Sową.

Jakub Mowszowicz (40-lecie pracy naukowej, 45-lecie pracy dydaktycznej i 70-lecie urodzin), Wiad. Bot., 15 (4), 251-256.

1972

Parki wiejskie, Biul. Zarz. Gł. LOP, 5, 6-9, wspólnie z K. Browiczem, W. Bugałą.

1976

Rys historyczny Sekcji Dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Roczn. Sekcji Dendrolog. PTB, 29, 7-16.

Historia Sekcji Dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego, jej działalność i osiągnięcia, rozwój współpracy z Czechosłowacką Sekcją Dendrologiczną oraz aktualne wspólne cele i zadania w obliczu ogólnoswiatowego problemu ochrony środowiska. Referat wygłoszony na Międzynarodowym Zjeździe Dendrologicznym w Czechosłowacji w roku 1973, wydrukowany w *Studie o ihlic-natych drevinach*, Bratysława, s. 25-31.

Buczyna uroczyska Janinów koło Brzezina, Zesz. Nauk. UŁ, ser. II, (14), 3-34, wspólnie z R. Sową.

²Od 1971 r. publikowała pod nazwiskiem Rutowicz.

1978

Sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu Dendrologicznego Państw Socjalistycznych na Węgrzech w dniach 5-12 VII 1976, Roczn. Sekcji Dendrol. PTB, 31, 181-186, wspólnie z D. Krzywąńskim.

✓ Udział oraz warunki siedliskowe jodły w zespołach leśnych uroczyska Krużewiec koło Tomaszowa Mazowieckiego, Zesz. Nauk. UE, ser. II, (20), 15-71, wspólnie z R. Sową.

Nowe stanowiska *Streptopus amplexifolius* (L.) DC i innych interesujących gatunków w Bełchatowskim Okręgu Przemysłowym, Fragm. Flor. Geobot., wspólnie z J. K. Kurowskim (w druku).

Instytut Biologii Środowiskowej UE
Zakład Botaniki